

Pietisten.

Rammet Pietist kommer af ett latinskt ord, Pietas, gudaktighet.

N:o 4.

April 1862.

21 Årg.

Epistelen till de Romare.

Sjunde Capitlet.

Innehåller trenne delar: Den första, om de trognas frihet från lagen, v. 1—6. Den andra, om lagens verkan, der den angriper den inwärtens ondskap, v. 7—13. Den tredje, om striden mellan Anden och köttet, v. 14—25.

Då Apostelen i det föregående Capitlet war sysselsatt med att visa det nåden icke gynnar synden, uttalade han bland annat den försäkran, att synden icke skall warda wäldig öfwer de troende, och det just detsamma, att de "icke äro under lagen, utan under nåden" (v. 14). Här återwänder han nu till detta ämne och utvecklar båda delarna af nämnda förklaring, såwäl sjelfwa friheten från lagen och huru den uppkommer, som också dess följd och verkan, neml. att wi då äro begärlige att i anda och sanning tjäna Gud. — Men då Apostelen här lärar, att till en sann gudaktighet fordras frihet från lagen, som också särskildt då han i v. 5 af wårt Cap. säger, att lagen "uppväcker syndiga begärelser", så kunde det se ut såsom han förklarade lagen för ett ondt, en syndakälla. Detta föranleder honom till en ny förklaring, öfwer lagens egen godhet och helighet, hwarwid Apostelen visar att lagen endast framkallar och uppenbarar en förut hos människan anhängande ondskap. Härigenom kommer då Apostelen att förklara det verk och den nytta, lagen gör wid människans omvändelse, och visar på samma gång, att lagen med allt sitt ljus och sin makt, sina bud och sina hotelser, långt ifrån att förmoda hämma och utrota synden, twärtom endast sätter all naturens ondskap i rörelse och dermed nedslår och dödar människan. Detta är tanke-ningen och innehållet af v. 1—13.

I sammanhang med denna beskrifning på syndens makt der lagen herrskar, går Apostelen att också beskrifwa människo-naturens förderf i allmänhet, äfwen hos de pånyttfödda. Äfwen

denna förklaring kan anses såsom ett tillägg till föregående Capitel. Då han der beskref de trogna såsom "döda från synden", utgångna från hennes "tjenst", hennes herravälde, hade han dock, med sina allvarliga förmaningar till dessa trogna, att de nu icke skulle tjena synden, nog tydligt låtit förstå, att de icke woro helt fria ifrån henne, utan ännu alltid utsatta för hennes frestelser. Detta förhållande omtalar han nu med uttryckliga ord, och det under den lifliga formen af en berättelse om sin egen erfarenhet af syndens makt på en tid, då han likväl hade en villig ande och "lust till Guds lag efter den inwärtens menniskan". Genom att sålunda beskriwa sin inre strid med synden och huru han kom till korta inför lagens bud, visar han äfwen nödvändigheten af att wara fri från lagens salighetsvillkor, när på detta sätt, äfwen under den högsta nåd, den gamla naturen (hvilken han kallar "kött") alltid qwarblifwer och arbetar hos de troende. Sådant gör Apostelen i v. 14—25, såsom wi framdeles skola ännu tydligare finna.

När hwad Apostelen i de första versarne (v. 1—6) framställer, är, såsom redan är sagdt, de trognas frihet ifrån lagen, huru denna uppkommer och hwad den har till följd och werkan. Han visar, att denna frihet från lagen uppkommer endast derigenom, att menniskan bör eller dödas. Han säger:

1. **Beten I icke, käre bröder** (ty jag talar med dem som lagen weta), att lagen regerar öfwer menniskan, så länge hon lefwer?

Beten I icke käre bröder *). Apostelen börjar med en fråga, i ett slags förebrående ton, för att desto mer wäcka uppmärksamheten och eftertanken, då han går att framställa en så vigtig omständighet wid friheten från lagen, neml. att denna frihet uppkommer endast genom att dö eller dödas (v. 4). Det är också nödigt att väl bestämma denna omständighet, dels för att kunna mera verkligt tro denna frihet, dels också för att rätt förstå densamma. Först är det för allas vårt otrosmärker en snar orimlighet, ett tomt ord och bedrägeri, att wi skola wara alldeles fria från lagens villkor och domar. Nej, heter det alltid i

*) Några otrogne lärde hafwa förklarat, att Apostelen med ordet "bröder" här tilltalar blott de omwände Judar i Rom, och att hela läran om friheten från lagen åsyftar endast dessas frihet från sin ceremonial-lag, helst som Apostelen här framställer ett exempel, som måste wara bäst bekant för dem, hvilka blifwit uppfosttrade under lagen. Men utom att hela otros-meningen blifwer framdeles wedderlagd, så wilja wi här endast anmärka: Hwad först ordet "bröder" angår, så wete wi att Apostelen i detta Bref skrifwer till alla trogna i Rom (se Cap. 1: 7). Och för det andra, woro äfwen alla troende underwiste i den allmänna sedelagen, då de nu tillhörde församlingen. Här finnes således intet stöd för den nämnda meningen.

hjärtat -- "fri från lagen", det kan jag icke wara; jag känner ju alltid i hjärtat lagens kraf och domar — wore jag fri ifrån lagen, så wore jag ju alldeles salig, då hade jag ju ingen synd inför Gud; wore jag wiss att Gud icke dömer mig efter lagen, då wore jag ock så wiss om Hans nåd, som de saliga i himmelen. Nej, det är för mycket. Så talar vårt otrogna hjerta. Då kommer här Apostelen och säger: Käre bröder, just så fria ifrån lagens domar och willkor ären I, då I ären döde ifrån honom och förenade med den uppståndne — just så fria, som de redan saliga i himmelen, neml. från lagens salighetswillkor; ja, så fria, som om aldrig någon lag varit oss gifwen på jorden, hwarken ett eller tio bud. Ty denna frihet har uppkommit derigenom, att I hafwen dött — I hafwen dött ifrån lagen och åter uppstått i ett nytt förhållande, såsom i en ny werld. En sådan fast grund för vår tröst lägger Apostelen här, då han säger att wi äro "döde ifrån lagen", eller att "lagen regerar öfwer menniskan blott så länge hon lefwer".

Å andra sidan finnas lättfönniga menniskor, hwilka alltför lätt och hastigt tillegna sig tröstliga ting, utan att i sanning ega dem — dessa, om hwilka åter Luther säger, att de "taga blott rummet af Evangelium och hafwa aldrig druckit af det starka winet". Dessa kunna i ett köttsligt sinne falla till och säga: "Hör, wi äro fria ifrån lagen; hwad behöfwa wi bry oss om lagen? Inför densamma kan ingen bestå". Då kommer åter Apostelen i denna text och säger: Nej, bida! det är icke min mening, att alla menniskor äro fria från lagen; det kommer an på om du blifwit dödad ifrån densamma. Du får icke aflösa dig själv. Icke är hwarje quinna fri från mannens lag; det beror på ett dödsfall, om hon skall warda fri. Weten I icke, käre bröder, huru det är med lagen — "ty jag talar med dem som lagen weta" — jag talar ju icke till blinda hedningar, utan till dem som blifwit underwiste om Herrans lag och rätter. Men I icke:

Att lagen regerar öfwer menniskan så länge hon lefwer. Detta är ett allmänt förhållande med lagen. Apostelens anmärkning är här lika med den i Cap. 6: 7, der han säger: "Den som dödd är, han är rättfärdigad ifrån synden", han syndar icke mer. Så är det ock med vårt förhållande till lagen. Den som är dödd, har icke mer någon lag öfwer sig. Lagen regerar öfwer menniskan blott så länge hon lefwer — ordagrant: "så lång tid hon lefwer" — hwarken längre eller kortare tid. Huru detta är ment, kan bevisas med en hel mängd exempel. För hwarje särskildt stånd finnes en särskild lag. Hwarje sådan lag regerar öfwer menniskan blott så länge hon lefwer i det ståndet. Apostelen har i föregående Cap. talat om tjenareståndet. Så länge jag tjenar en herre, gäller den herrens föreskrifter såsom min lag i det ståndet; men när jag tagit tjenst hos en annan herre, är jag fri från den

förra herrens husregering. Här framställer nu Apostelen ett litet bekant exempel, neml. förhållandet i äkta-ståndet, och säger:

2. Ly en qwinna, som i mans wåld är, så länge mannen lefwer, är hon bunden till lagen; men om mannen dör, så blifwer hon lös ifrån mannens lag.

3. Men om hon är med en annan man, medan hennes man lefwer, då warder hon kallad en horkona; men dör mannen, så är hon fri ifrån lagen, att hon icke warder en horkona, om hon är när en annan man.

Huswudsfaken, som Apostelen med detta exempel will framhålla, är den, att wi endast genom död befrias från lagen; det war mannens död, som gjorde qwinnan fri från äktenfapsbandet; och detta war ett exempel på den allmänna satsen i v. 1, att lagen regerar öfwer menniskan "så länge hon lefwer". Apostelen har och dertföre walt detta exempel, att han härmed öfwen kunde gifwa de trogna i Rom någon föreställning om den "stora hemligheten" (Eph. 5: 32), Christi och församlingens förening, såsom brudens med sin man, hwarom han och järfskildt talar i tillämpningen, v. 4.

Den första och egentliga lärdomen af detta ställe är dock den redan anmärkta, att det är endast genom en wiß död, wi komma till friheten ifrån lagen. Wi läse här huru alldeles falskt och otillbörligt det är att inbilla sig ega nåd genom Christum, då man icke blifwit "dödad ifrån lagen," utan ännu alltid har sitt egentliga hopp på densamma, att dess efterlefnad skall hjälpa till rättfärdighet och salighet. Att då wißsa stunder tänka på nåd, såsom en fyllnad der war egen rättfärdighet brister, det anse många wara att tro på Christum, och dock är det intet annat än ett andligt äktenfapsbrott. Så länge mannen lefwer, är hustrun bunden wid mannens lag, så att hon warder rättwißligen kallad brottslig, om hon förenar sig med en annan man. Att på nämnda sätt sammanblanda twenne stridiga tröstegrunder i hjertat, neml. både den, att warda rättfärdig genom lagen, och den, att hafwa nåd genom Christum, det är en andlig lössaktighet, ett andligt äktenfapsbrytande; det är att swika sin förbindelse till lagen, som man är skyldig att fullkomligt uppfylla, om man will genom densamma warda rättfärdig (Gal. 3: 10); det är att wara trolös mot lagförbundet, under hwilket den menniska står, som söker genom lagen warda rättfärdig. Nåd och frihet från lagens domar tillhöra ett helt annat folk, neml. dem, som äro dödade ifrån lagen och söka all sin rättfärdighet blott i den uppståndne. Sela werlden är i det mörkret, att hon icke wet, att här äro twenne widt åtskilda andliga riken, med sina olika lagar och rättor — twenne förbund, "de tu testamenten" (Gal. 4: 24) — twenne skilda vägar till rättfärdighet och salighet, lagens och nådens, gerningarnas och trons. Uti Rom. 10:de Cap. kallar Apostelen dessa twenne vägar "den rättfärdighet, som är af la-

gen" och "den rättfärdighet, som af tron är"; och der säger han oss äfwen deras olika villkor. Uti Gal. 4 Cap. betecknar han de två vägarne med de twenne sönerne i Abrahams hus, "tjenstegwinnans son" och "den frias". Uti Ebr. 12 Cap. betecknar han dem med de twenne betydelsefulla bergen Sinai och Sion. Men uti Rom. 4 Cap. omtalar han dem med enkla ord och säger: "Honom, som håller sig wid gerningarna, warder lönen icke räknad af nåd, utan af pligt. Men honom, som icke håller sig wid gerningarna, utan tror på Honom, som den ogudaktiga gör rättfärdig, hans tro warder honom räknad till rättfärdighet". Så säger också Kristus uti Matth. 20 Cap., att den, som såg på sitt eget arbete, fick ingen nådegåfwa; då deremot han, som hänstöt sig till husbondens godhet, fick allt af nåd. Och uti Gal. 3: 10, talar Apostelen så starkt emot deras infällning om någon nåd, hvilka äro af gerningarnas wäg, att han säger: "Alle de, som med lagens gerningar umgå — ordagrannat: "Som äro af lagens gerningar" — de äro under förbannelsen; ty det är skrifwet: "Förbannad ware hwar och en, som icke blifwer wid allt det som skrifwet är i lagboken, så att han det gör"; det vill säga: man måste på denna wäg fullgöra allt, eller också wara förbannad. Så olycklig är då den willfarelsen att hoppas nåd, då man ännu lefwer under lagen. Detta är betecknad med den dom, som drabbar en hustru, om hon blandar sig med en annan man, medan hennes man lefwer.

Det andra, vi här böre lära, är, huru fullkomligt fri från lagens domar den människa är, som blifwit dödad ifrån lagen och förenad med Kristus. Hon är så fri, säger här Apostelen, som den qwinna är fri från mannens lag, hvilken sett sin man dö och begrafwas. Äktenskapsbandet är upplöst och alldeles tillintetgjordt genom mannens död, så att qwinnan kan nu fritt och utan synd taga en annan man. Så litet den döde och begrafne mannen har någon rätt eller makt öfwer henne, så litet kunna lagens villkor och domar angå den Christen, som lefwer i trons förenig med Kristus; lagen kan hwarken rättfärdiggöra eller fördöma en sådan. Detta är den tillämpning, Apostelen gör af sin framställda bild, då han nu tillägger:

4. Så ären också I, mine bröder, dödade ifrån lagen, genom Christi lefamen; att I skolen wara när en annan, nemligen när Honom, som är uppstånden ifrån de döda, på det ni skola göra Gudi frukt.

Uti den framställda bilden war det mannen som dog, och hustrun blef wid lif, för att förenas med en annan; men då Apostelen här talar om sjelfwa saken, så måste han säga: "I ären dödade från lagen", för att blifwa rätt förstådd. Ty just det, att han säger: "I ären dödade från lagen", och icke säger: "lagen är dödad från eder", bewisar att han här talar om hwad som sker genom tron i oss, icke om det som skedde i Christi död,

då Han förlossade oss ifrån lagens förbannelse (Gal. 3: 13), ehuru denna fribäddade förlossning utgör grunden för den frihet, som genom tron uppkommer. Sålunda redan är anmärkt, är själfva saken, som Apostelen här framställer, den, att vi endast genom att "dödas från lagen" äro fria ifrån dess förbund och villkor. Apostelen säger:

Så, egentligen: således, följaktligen, "äro och I dödade ifrån lagen", d. ä. af det föregående (v. 1—3) följer, att det är genom att dö eller dödas ifrån lagen, I äro fria ifrån dess förbund, icke genom något eget företag eller blott en föreställning, utan genom att "dödas ifrån honom". Att detta är meningen, se vi af det föregående, då Apostelen först säger, att lagen herrskar öfver människan "så länge hon lefver"; och sedan, att qvinnan lösgöres från mannens lag blott genom dennes död.

Dödade ifrån lagen, eller "för lagen". Huru detta tillgår, att vi blifva dödade ifrån lagen, skole vi finna då vi betrakta orden: "genom Christi lefamen". Vi vilja först åter förvisja oss om hwilken lag, Apostelen här menar. De otrogne vilja, såsom förut är nämnt, tyda orden blott på den lag, som war särskildt åt Judarne gifwen. Men att Apostelen icke åsyftat denna, utan den lag, under hwilken alla hans trosbröder en gång hade varit fängslade, den moraliska lagen, eller de Tio Budens, det har Apostelen själf förklarat dermed, att han i v. 7 uttryckligen nämmer ett af buden i den lag han omtalar, neml. detta: "Du skall icke begära"; hwilket icke blott är ett af de Tio Buden, utan just det mest andliga, eller djupast på den inwertes människan riktade; då den Levitiska lagen deremot innehöll blott "utwertes stadgar". Och då Apostelen sedan i v. 9—13 säger, att "genom lagen synden fått lif", att "lagen war honom till döds", att synden "genom lagen blifwit öfvermåttan syndig", så besinne vi, att sådant aldrig sker genom de Levitiska stadgarna, hwilka ganska lätt kunde fullgöras och derföre icke lagjorde en Pharise till syndare, utan tvärtom. Då Apostelen slutligen (v. 22) säger, att han nu hade "lust till Guds lag efter den inwertes människan", så är det visserligen afgjort om hwilken lag han talar*). Det är således den lag, som war lika förbindande för Judar och hedningar — den lag, hwars verk äro skrifna i alla människors hjertan — Guds lag i dess widsträcktaste bemärkelse, på hwad sätt den blifwit människan uppenbarad, antingen i samvetets känsla af rätt och orätt, eller skrifwen med Guds finger på de två stentaforna. Alla de, till hwilka Apostelen skrifwer, hade före sin omvändelse stått under denna lags salighetsvillkor, då deremot de från hedendomen omvände aldrig hade varit under den Judiska ceremonial-lagen. Det är då endast om den moraliska lagen, Apostelen här och genom hela Capitlet talar.

*) Se vidare här om utlägg. af Cap. 6: 14.

Men talas här alltså om den moraliska lagen, just den, som dagligen och stundligen anklagar oss, så är ju här en mycket besynnerlig lära. Äro wi, troende, fria från denna lag, hwad betyder då denna frihet? Hur och i hwilket afseende äro wi fria? Skola lagens bud icke mer wara vårt rättesnöre? Från den meningen beware oss Gud! Herren Christus säger i sin första upptecknade predikan: "J skolen icke mena, att jag är kommen till att upplösa lagen" — och så gifwer Han genom hela predikan den djupaste förklaring af lagens bud. Sedan anföra alla Apostlar i sina Bref till de troende just lagens bud såsom rättessnöre för deras lefwarne. (Se t. ex. Rom. 13: 8—10; Gal. 3: 14; Jac. 2: 8; 1 Joh. 2: 7, m. fl.) Nej, meningen är, såsom Apostelen sjelf förklarar: "Christus hafwer förlossat oss ifrån lagens förbannelse" (Gal. 3: 13) — Christus hafwer "gjort dem fria, som i allt sitt lefwarne genom dödens räddhåga måste trålar wara" (Ebr. 2: 15). Det är ifrån "lagens förbannelse", det är ifrån "dödens räddhåga", wi äro fria; det är ifrån lagens förbund eller salighetswillkor, wi äro friade. Det är den friheten, att Gud icke skall döma oss efter lagen, då wi äro genom tron förenade med Hans Son och genom Sonens lydnad rättfärdige; att för alla de brister, fel och synder, som ändå widläda oss, Gud skall aldrig fördöma oss, utan endast nåpsa och risa oss i tiden, men hafwa oss i en ewig nåd. Det är en sådan frihet från lagen, att den icke mer eger domsrätt öfwer de trogna, så att deras egen lydnad och fullgörrelse af lagen måste wara fullkomlig, om de skola erhålla det ewiga lifwet. Alla människor äro af naturen under ett sådant lag-förbund, neml. det som Gud gjorde med Adam, hwilken, såsom wi sågo i 5:te Cap., war förbunds-hufwudet för hela sitt släkte och stod under ett sådant willkor, att om han syndade skulle han "döden dö". Under detta förbund äro wi alla af naturen såsom den i samwetet skifna lagen ännu beständigt tillkännagifwer. Från detta förbund, hwilket förnyades på Sinai, befrias wi endast genom förning med Christus, det nya förbundets medlare och hufwud. Alla, som äro under Sonen, de äro så fria från det förra förbundet, som en qwinna är fri från den förra mannens lag, då denna är dödd och begravnen.

Får kunde någon fråga: Om wi äro fria från lagens domsrätt, hwad wiget hafwa då lagens bud? Hwad makt hafwer den lag, hwars domar icke skola drabba den brottsslige? Swar: J Christi förbund äro beweckelserna till budens efterlemnad måttigare än alla lagens hotelser. Först är "kärleken starkare än döden". Lagen har aldrig förmått werka hwad hela Christi kyrkas historia wisar att tron och kärleken werkat. Se Ebr. 11:te Capitel och sedan millioner helige martyrs historia. "Christi kärlek tvingar oss så". För det andra äro återlösningsens dygter och den Heliges närvaro måttigare beweckelser till lydnad, än alla lagens hotelser. Då Apostelen vill rätt kraftigt beweka de trog-

na till lydaktighet, så säger han: "J ären dyrt köpte"; eller ock: "J ären Guds tempel och den Helige Ande bor i eder". Hvad nu sådana bewelkser icke förmå, det gör Herren med sin dagliga tuktan, inwärt och utwärt, såsom alla trogna erfara. Så regerar Herren Kristus de sina och dödar den gamla meniskan hos oss, utan att någonsin säga: J skolen warda för dömda för eder synd, fastän J lefwen i tron på mig. Sådant är aldrig vår Herres ord. Dödsdomen drabbar endast dem, som helt "affalla och på nytt sig sjelfwom korsfästa Guds Son", endast dem, som "äro under lagen". Så länge wi blifwa i Kristus, hafwa wi en ewig nåd, och för alla våra synder skall Gud endast risa, försträcka och näpfa oss, men aldrig rygga förbundet, aldrig fördöma oss. Sådant är friheten ifrån lagen.

Dagförbundets villkor war detta: "Gwillen menniska som det gör, hon lefwer deraf"; eller så: "Will du ingå i lifwet, så håll budorden"; och åter: "Förbannad ware den, som icke fullkomnar all denna lagens ord, så att han gör derefter" (5 Mos. 27: 26). Detta förbund fordrar således en fullkomlig uppfyllelse af lagen, såsom villkor för lifwet, och astimmar förbannelse öfwer den som blott felat uti ett. Denna lag är här framställd såsom menniskans första äkta man. Men den är nu en bruten lag. Först hafwa wi alla syndat i Adam och sedan äfwen i egna personor; dertfore äro wi ock alla af naturen under lagens förbannelse. Denna förbannelse-dom måste wi ock alla utstå, antingen i egna personer, eller ock i ett nytt förbunds-huswud, i en medlare. En sådan medlare war Kristus, "född af qwinna, gjord under lagen, för att förlossa dem, som under lagen woro." Detta fullgjorde Han ock i sin död. "Christus hafwer förlossat oss ifrån lagens förbannelse, då Han wardt en förbannelse för oss." Swar och en som nu är i förening med Gnom, såsom en lem i kroppen, eger ock del i allt hwad Han gjort, har således äfwen i Hans död blifwit dödad ifrån lagen. Sådant menar Apostelen, då han tillägger:

Genom Christi lekamen. Gwillket mörkt och obegripligt språk för förnustet! Dock blifwer det ett stort ljus, om wi tro och besinna hwad Kristus gjort i vårt ställe. Då Apostelen icke säger: genom Christi död, utan: "genom Christi lekamen" eller "kropp", så rigtar han med detta enda ord vår blick på allt hwad till vår förlossning från lagen har stett: Guds Söns mandomsanammelse, Hans lydnad och Hans död, eller han antyder att Guds Son just dertfore blef "född af qwinna" eller fick en kropp, på det Han skulle med både görande och lidande lydnad fullgöra lagen och lida dess förbannelse. Se Gal. 4: 4; Ebr. 2: 14; Ebr. 10: 5, "kroppen hafwer du mig beredt" och v. 10, "genom Christi kropps offer." Så säger ock Apostelen i Eph. 2: 14, 15, att Kristus "genom sitt kött borttog owänsligheten, nemligen lagen, som i budorden stod." (Jemsf. Col. 2. 14) Men hwad Apostelen i synnerhet äsyftar är, att vår förlossning från lagen full-

bedöades genom "Christi Kropps offer", då Han "hängde på träd", med hvilket dödsstraff all lagens förbannelse war fastad. Derpå rigtar han vårt öga. Därföre nämner han icke ens vår tro, utan endast själswa förlossningen i Christi död, ehuru han i Cap. 4: 4, 5 uttryckligt säger, hwad annars hela Biblen innehåller, att den som håller sig wid gerningarna och icke tror, får intet af nåd, utan står ännu under lagens villkor. Och dock se wi af sammanhanget, (särdeles af v. 5, "då wi woro kötteligen" m. m.) att han här talar om den nu med tron emottagna friheten från lagen, den frihet, som då också är samwetets frihet; såsom Luther öfwer denna text säger: "lagen är mannen, samwetet är hustru". Men den frihet, wi erhålla genom tron, är densamma som förwärfwades i Christi död; ty då skedde egentligen vår förlossning från lagen, fastän wi icke trott det och därför blifwit qwar i vårt fängelse. Men då wi tro, då blifwa wi rätteligen fria, då blifwer ock samwetet fritt och saligt, men märk! just genom den förlossning, som skedde i Christi död. Ty då en själ förtwiflar på all sin egen rättfärdighet och förmåga och sålunda tillintetgjord och förlägen anammar ordet om Christi Kropps offer, då afläres lagens tråldoms-band i samwetet, hon ser nu att Christi död war hennes död. Så blifwer hon frigjord just genom Christi död. Därföre betydä våra texter-ord: "J ären dödade ifrån lagen, då Christi Kropp blef dödad ifrån lagen; det hafwen J nu trott, därför ätnjuten J nu friheten äfwen i samwetet; Christi död är eder död." — Och nu, på detta sätt äro de troende fullkomligt fria från lagens förbund och villkor; det är nu för dem alldeles slut med dessa; de äro fria både från lagens förbannelse och från hans lön; han kan hwarken rättfärdiga eller fördöma dem. De kunna icke blifwa rättfärdiga genom lagen, emedan de brustit i den fullkomliga lydnaden; och de kunna icke blifwa fördömda genom honom, emedan de i Christi död hafwa dött från lagen. Därföre, såsom en qwinna genom sin mans död är löst från förbundet med densamme, så äro de troende genom sådan död från lagen löste från hans förbund och lefwa nu under helt andra salighetsvillkor.

Att wi blifwa sålunda i samwetet dödade ifrån lagen, der till medverkar äfwen lagen sjelf, emedan han med sina beständiga kraf och domar så nedslår, utpinar och mattar själen, att, såsom Apostelen säger i v. 10, hon "blifwer död", d. ä. wanmätig och förtwiflande på all egen kraft att fullgöra lagen. Men denna utmattning och öfvertygelse om min wanmakt är icke nog till min frigörelse från lagen. Min öfvertygelse att jag icke kan betala en skuld, befriar mig icke ifrån densamma; nej, skulden måste betalas; jag måste då hafwa en borgesman, som betalar skulden; då först blifwer jag lagligen fri. Därföre är det verkligt endast "genom Christi lekamen" wi warda rätteligen fria från lagens anspråk. Detta känner ock hwarje waken själ, att ingenting annat kan gifwa samwetet riktig frid, än en fullkomlig

uppfyllelse af lagen. Men härvid skola wi alltid betänka, att om och denna samvetets frihet icke är fullkomlig, i följd af vår tros swaghet, är dock alltid vår frihet från lagen inför Gud fullkomlig; det vill säga: det är dock alltid säkert, att Gud icke skall döma oss efter lagen, då wi tro på Hans Son, att Gud är fullkomligt tillfredsställd genom blodet på Hans kors."

Men hwad säge wi! Är detta säkert, att Gud icke dömer de troende efter lagen? Wi äro ju då alldeles fria från all synd. Man kunde wara färdig att fråga: Är det verklig sanning hwad Apostelen här lärar, eller är det blott en ljuflig dröm? Skall Gud aldrig döma mig efter lagen? Huru har jag kommit till en sådan frihet? Sådant har wisserligen stett endast genom Christi lekamen, hela Christi görande och lidande lydnad. Huru full med synd jag än må känna mig och wara, kan jag dock icke annat än tro hwad som är hela Skriftens stora hufvudlära, ifrån det första löftet på syndafallets dag och till Christi ord på korset: "Det är fullkomnadt" — Skriftens hufvudlära i alla prophetiska förutsägelser och i alla de Levitiska offren — neml. att en medlare skulle för oss fullgöra lagen och lida dess förbannelse, och att det derföre är Guds allwarliga mening, att wi skola wara fria från lagens alla domar och villkor, ja, så fria, som om ingen lag warit gifwen på jorden. Huru skola wi i tid eller ewighet kunna nog prisa Gud för en sådan nåd och gåfwa!

Att I skolen wara när en annan, nemligen när Honom, som är uppstånden ifrån de döda. När den troende själen sjunda är död ifrån lagen, som war hennes första man, och delaktig i Christi död, så är hon och med detsamma i en äkta förening med Honom och delaktig i Hans uppståndelse. Kristus är nu hennes lagliga äkta man, enligt Apostelens liknelse af det äktenkapliga förhållandet, så att det är nu intet fel, att hon anser sig fri från den förra mannens, eller lagens, förbund och villkor; ty detta förbund är nu upplöst genom döden." De trognas hjertan genomskjutas ofta med dessa tankar: är det rätt, är det säkert, att jag skall wara fri från lagens villkor och domar? Kan jag lefwa och dö derpå? Här säger nu Apostelen i vår text, att wi så wara alldeles trygga, såsom qwinnan är alldeles fri att taga en annan man, sedan den förra är död. Ty så är och wi genom död lagligen befriade ifrån det förra förbundet med alla dess villkor och domar. Från Adams förbund eller lagförbundet äro de troende öfverflyttade i Christi förbund eller nåd-förbundet. Kristus är församlingens hufvud och äkta man; och under denna bild, neml. af "bruden" och "brudgummen", "mannen och hustru", är Hans förhållande till de trogna ofta framställt i Skriften. Såsom Adam skulle hafwa en qwinn, tagen af hans sidores, så skulle och Kristus hafwa en brud, tillkommen genom "Hans tropp." Icke blott i Salomos Ebba Sång och i den 45:te Psalmens "brudwisfa", utan och i Apo

Testamentet talas ofta om denne "brudgummen", hvarvid församlingen framställles såsom "bruden" och "Sammets hustru." Då Apostelen i Eph. 5:te Cap. talat om mannen och hustrun, säger han slutligen: "Denna hemlighet är stor; men jag talar om Kristus och församlingen."

Men wi skola åter märkla, att ehuru de trogne i kraft af deras äkta förening med Kristus, icke mera äro under lagen, i afseende på dess lifswillkor, äro de dock, såsom Apostelen säger, "icke utan Guds lag, de äro i Christi lag" (1 Cor. 9: 21). I kärleken lycklige och villige taga de nu lagen såsom af Hans hand, hafwa nu sin "lust i Guds bud" och säga nu af hjertat: "Hans bud äro icke swår", "Hans of är lustigt och Hans börd är lätt", när den tyngsta bördan är borttagen, neml. syndens och förbannelsens börd. När Luther förstod skilnaden emellan lagen såsom ett förbund, och lagen såsom blott ett rättessnöre för lifwet, skänkte det hans sinne en sådan lättinad och fröjd, att han "tyckte sig gå på en af paradiset's gator". Tänk när jag wet, att för alla de synder, fel och brister, som ännu widlåda mig, jag dock har en ewig nåd och frihet ifrån lagens domar, huru lära äro icke då Hans bud!

På det wi skola göra Gudi frukt. Här påståta wi nu åter det swåra fatteriet, såsom förnustet menar, hwarom Luther säger öfwer Gal. 2: 19, att "om förnustet finge döma, har ingen warre fättare gått på jorden, än den helige Paulus, hwilken lärer, att wi måste wara dödade ifrån lagen, för att kunna göra Gudi frukt." Hela werlden menar twärtom, att man måste wara wäl bunden af lagen, för att göra Gudi frukt, göra rätt goda gerningar; att friheten ifrån lagen är all helighets tillintgörelse. Men här se wi nu, att Apostelen Paulus lärer alldeles twärtom; han säger, att först då, när wi äro dödade ifrån lagen, kunna wi göra Gudi frukt; liksom han ock i Cap. 6: 14 lärde, att just derföre skulle synden icke warda wäldig öfwer oss, "emedan wi äro icke under lagen, utan under nåden." Detta är nu en öfvermåttan wigtig läropunkt, på hwilken alla Christna, synnerligen unga och oersarna, böra wäl gifwa akt, neml. att så orimligt det synes för förnustet, är det dock alldeles nödvändigt för en sann helgelse, att wara dödad ifrån lagen, wara frigsjord i samwetet från dess domar och regering och lefwa i den fria nåden. Detta grundar sig i synnerhet på twenne förhållanden: först, att allt det goda wi göra, medan ännu lagen regerar i samwetet, det göra wi icke åt Gud, utan åt oss sjelfwa; det är endast egenmyttans gerningar, för att undfly det onda och winna lön, och sådant kan ju aldrig wara sann fromhet, eller behaga Gud; liksom den hustrus tjänster icke skulle behaga mannen, hwilka woro uttvingade af henne genom tillkallad laglig myndighet, då mannen ju vill allraförst hafwa kärlek. — För det andra, skola wi i detta Capitel nedansföre lära, att när lagen regerar i samwetet, han icke werkar hwad han träfwer, kärlek och helighet,

utan werkar twärtom föröklade syndalustar; att, när lagen regerar i samwetet, han icke dödar synden, utan twärtom uppväcker henne till lif och kraft. Detta sednare utvecklar Apostelen nedanför. Betraktom dertföre nu blott det första. Allt hwad wi göra, medan wi ännu icke blifwit befriade från lagen och i en salig tro förenade med Kristus, huru godt och fromt det än kan synas, är icke "döda gerningar" (Ebr. 9: 14) frambragta af sjelf-kärlek, sjelf-smidier, sjelf-rättfärdighet, högmöd och andra föttsliga bewekelser. Och blott sådana bewekelser göra de eljest förträffligaste gerningar till en stuggelse för Gud, hwilken ser till hjertat och will allraförst hafwa dess kärlek och fria lust. Men wi kunna omöjligt se med kärlek och lust på lagen, så länge den hotar och fördömer oss. Deremot, då wi äro fria ifrån lagens domar, benådade och salige i tron, då blifwa Gud och Hans lag ljusliga för oss, då göra wi Guds wilja af hjertats lust och kärlek; wi tänka dertwid hwarken på himmel eller helwete, utan göra det endast till den gode, försonade Fadrens wälbehag. Detta heter att "göra Gudi frukt." Allt det goda wi tänka, wilja och göra, är en "frukt" af vår förening med Frälsaren; såsom Han sjelf säger: "Blifwer i mig, och jag i eder; såsom grenen kan icke bära frukt af sig sjelf, med mindre han blifwer i winträdet, så kunnen icke heller I, utan I blifwen i mig." Hwad Apostelen här sagt, hänger således förträffligt tillsammans: Först, att wi äro dödade ifrån lagen och förenade med Kristus, såsom bruden med sin man; och för det andra, att wi i denna förening bära frukt åt Gud. Detta är wisserligen både salighetens och helgelsens enda sanna wäg. Gud hjelpe oss, att alltmer både tro och erfara det! Amen.

Nytt och gammalt från Nådens rike.

"Werlden i Jesu rättfärdig är worden".

Svar till några bröder i en landsort.

Käre bröder! Fröjder eder i Herranom alltid! Det är icke blott en Gudomlig sanning hwad någre upplyste män welat uttrycka med de orden, att werlden blef i Christi dödd rättfärdiggjord, utan det är sjelfwa den stora huswud-sanningen, på hwilken våra arma själar måste blifwa antingen ewigt saliga, genom tron, eller ock ewigt fördömda, genom otron. Men nog förstån I att de icke welat säga, det hwarje menniska wore i bibliskt mening "rättfärdiggjord och salig." Gud beware oss för en så grof och Skrift-widrig tanke! Nej, de som med christligt förstånd begagnat detta uttryck: "werlden är i Christi dödd rättfärdiggjord", hafwa dermed endast welat framhålla Ewangelii stora huswudsanning, för hwilken wi aldrig i tid eller ewighet kunna nog prisa den Gudomliga kärleken — den stora sanningen, att Kristus i sin försoningsdöd burit och borttagit hela werldens synder, att Han så werkligen nått i vårt ställe inför Gud, dödt vår dödd och uppstått

till vår rättfärdighet, att när Han i sin uppståndelse blef från werldens synder "rättfärdigad" (1 Tim. 3: 16), så blef och werlden i honom från synderna rättfärdigad, d. å. werldens synder woro försonade, borttagna, afplanade, Guds rättfärdighet war tillfredsställd; såsom Gud hos profeten hade sagt: "Han skall borttaga des lands synder på en dag" (Zach. 3: 9). Äfwen de otrognas synder äro af Kristus afplanade, äfwen deras skuldebref är nagladt wid korset, äfwen de äro innesattade i Hans försoningsdödd och Hans uppståndelse; ty så säger Johannes: "Han är försoningen för våra synder, icke allenast för våra, utan ock för hela werldens"; och så Paulus: "Om en är dödd för alla, så äro de alla dödde"; och åter: "Gud war i Christo och försonade werlden med sig sjelf, och förbräddde dem icke deras synder" etc. Uti denna mening är wisserligen hela werlden i Kristus rättfärdiggjord, d. å. des synd är borttagen, des rättfärdighet är förwärfwad. Äfwen Mohrborg säger i sin predikan på Fastlags-Söndagen, s 18, att förnekandet deraf, att alla menniskor blefwo rättfärdiggjorde med Kristus, när Han blef rättfärdiggjord i deras ställe — förnekandet deraf "wore att beröfwa oss en stor tröst och äfwen stridande emot Guds ord, som uttryckligen lärar det" (neml. hwad saken angår, om och icke med ordet "rättfärdiggöra"). Ja, han tillägger ännu såsom förklaring, att Paulus i Rom. 5 just detsamma jämför Adam och Kristus, såsom vårt släktes ställföreträdare; och sedan han wisat huru Adam i sin ena person föreställde hela släktet, och detsamma med sitt fall bragte synden och döden öfwer oss alla, så tillägger han: "Så föreställde äfwen Jesus i sin ena person hela vårt släkte, som under honom ansågs såsom ett hand, en person, en tropp, hwars hufwud Han war. Och när nu hela werldens syndaskuld blef lagd på Jesus, så kunde denna skuld icke mer ligga qwar på werlden; ty hon kunde icke på en gång wara på twenne ställen. Werlden ansågs således wid Jesu lidande för fri och lös ifrån all skuld. Hade nu Jesus icke kunnat föra sin antagna sak till godt slut, så att Guds rättfärdighet dermed kunnat wara tillfreds; så hade då skulden med all sin fördömmelse fallit tillbaka på werlden igen. Men när Jesus, på hwilken hela syndamängden låg, hade så lämpat sig igenom, att Gud, efter sin strängaste rättfärdighet, saun rättwis att äfwen taga skulden ifrån honom och göra honom rättfärdig; så war ju klart, att skulden med all sin fördömmelse war borttagen icke allenast ifrån Jesus, utan äfwen ifrån werlden; ty skulden kunde då icke falla tillbaka på werlden igen, såwida hennes fullmåttig, på hwilken all hennes skuld låg, hade utplånat densamma. Således se wi, att en rättfärdiggörelse äfwen gif öfwer werlden i samma stund och med detsamma, som Jesus blef rättfärdiggjord". Så långt Mohrborg.

Men huru stola wi nu förstå detta, neml. att Skriften lärar, att alla werldens synder äro "borttagna på en dag", försonade och afplanade, då werlden i denna mening måste wara rättfärdiggjord, och att Skriften å andra sidan lika bestämdt lärar, att hwarje enskild menniska ännu måste komma till omvändelse, bättring och tro på Kristus, för att warda rättfärdiggjord och salig, eller eljest blifwa för-

dömd? Om detta ännu kan wara dunkelt för några, wilje wi blott erinra om följande liknelse: Innemånarne i en stad hafwa gjort uppror emot sin konung och dermed ädragit sig hans onåd, så att de äro dömda att nedergöras. Men konungens son har trädt emellan och genom en mycket dyr försonings-åtgärd utwerkat sin faders nåd öfwer de brottslige. Konungen låter nu allmänneligen förkunna, att dödsdomen är upphäfwen, att alla äro benådade och att hwar och en, som nu nedlägger wapen och hyllar sin konung, skall återupptagas i hans nåd. Detta villkor war nödwändigt, det låg i sakens natur; ty icke kan den utwerklade benådningen innebära, att äfwen om de upproriske fortfara att strida mot sin konung, de likwäl skola hafwa hans nåd. Men när de nu nedfalla för sin konung, med ånger bekänna sin brottslighet och bedja om nåd, då blifwa de, på grund af konunga-sonens erlagda försoning, i sanning benådade och återinsatte i alla sina medborgerliga rättigheter. Andra åter, som fortfara att strida, äro derigenom sjelfwe orsak till sin död, ehuru konunga-sonens gifna försoning gällde äfwen för dem och konungens hjerta war benåget att emottaga äfwen dem. Just på detta sätt har ju Gud i hela Skriften framställt war sak. Så t. ex. säger Herren Kristus uti sin liknelse om den förlorade sonen, att äfwen då denne är borta i främmande land, så är fadrens hjerta fullt af kärlek och förbarmande, och den yppersta klädningen är redan färdig och väntar blott på sonens återkommande; men den bortawarande sonen har intet godt af all denna fadrens kärlek och den yppersta klädningen blir honom icke påklädd, förrän han återkommer i fadrens samn. Där se wi åter de båda huswudsanningarna framhållna, både den, att Fadren är förblifnad och nådig före syndarens återkomst, och sedan den, att syndaren är förlorad, är dödens barn, om han icke återkommer i bättring och tro. Detta ewiga förderf är den "Guds wrede", som "blifwer öfwer honom, som icke tror Sonen" (Joh. 3: 36, jemf. v. 18). Och då fadren om sin återkomne son utbrister: "Denne min son war död, och hafwer fått lif igen, han war borttappad, och är igenfunnen"; så läre wi af dessa Christi ord hwad som nu återstår för en menniskas salighet: hon är wisserligen återlöst, försonad, befriad från sina synder inför lagen, men hon är "död", hon måste "få lif igen"; hon är borta från Gud, hon måste återkomma — hon kan icke lefwa i himmelen utan att warda "född ofwanefter", "född af Gud" — Gud har "försonat werlden med sig sjelf", men det som nu återstår, heter så: "Åter försona eder med Gud" (2 Cor. 5: 19, 20).

Då dessa förhållanden äro i hela Skriften så uppenbara, att de läsas snart sagdt på hwarje sida, så kan nu frågan endast blifwa om uttryck och talesätt. I frågan uti edert bref "om man bör begagna det talesättet, att werlden är rättfärdig i Christo". Utan twiswel gifwas här några wiktiga skäl, hwarföre det talsättet bör endast med stor warsamhet och icke utan en genast bifogad tydlig förklaring användas. (Äfwen Rohrborg gör den anmärkningen.) Dessa skäl äro i synnerhet följande: Först, att om ock den åsyftade meningen är riktig, sjelfwa uttrycket, att "werlden är i Kristus rättfärdig", likwäl

ide är bibliskt; och för det andra, att uttrycket om hela världens rättfärdighet i Christo verkligen blifwit på åttstilliga tider och och orter olyckligt missförstått, då det icke blifwit wäl och tillräckligt förklaradt. Först är det ifrågawarande uttrycket icke bibliskt; ty det är ju uppenbart att i hela Skriften brukas orden "rättfärdiggjord" och "rättfärdig" endast om de troende, icke om de otrogna. Jag ser af edert bref, att någon påstått det orden i 2 Cor. 5: 19 kunna läsas sålunda: "Ty Gud war i Christo och rättfärdiggjorde världen" etc. Detta är mistag. Det se alla som läsa grundtexten och weta stelnaden mellan dikande, rättfärdiggöra, förklara för rättfärdig, och katallasso, förläsa, försona. Äfwen wid Rom. 5: 18, 19, är att märka att Apostelen der endast säger hwarifrån lifwets rättfärdiggörelse kommer till alla menniskor, och icke att alla menniskor redan hafwa emottagit lifwets rättfärdiggörelse; och såsom fördömmelsen drabbar endast dem, som förblifwa i Adams död, så kommer också lifwets rättfärdiggörelse endast öfwer dem, som "undfå", "anamma", nådens och gäfwans fullhet till rättfärdighet. Så förklarar sig Apostelen sjelf i närmast föregående vers (17)*). Äfwen att orden "de många" här hafwa betydelse af alla, är ett Skriftens talesätt, som betyder: alla, som skola blifwa rättfärdiga, skola blifwa det genom ens lydnad; såsom wi se i Joh. 1: 9, der Christus kallas "det sanna ljuset, hwilket upplyser alla menniskor, som komma i världen." Nu wete wi, att icke alla menniskor, som komma i världen, blifwa upplyste, utan att meningen är: alla menniskor, som någonsin blifwa upplyste, blifwa det endast genom detta ljuset. Så förstå wi också Pauli ord på detta ställe. Men hwartill behöfwes här många ord? Wi weta ju af hela Skriften, att "utan tron är omöjligt tackas Gud", att orden "rättfärdig" och "rättfärdiggjord" brukas endast om de troende, och att aldrig ett enstaka och dunklare Bibelskälle får tagas så, att det strider mot de många och tydliga. Och då wi nu hafwa många andra uttryck, än "rättfärdiggjord", hwilka lika starkt och trösterikt beteckna huru världens synder i Christi död "borttogos", så är det wäl rådligast att helst bruka sådana, eller också endast med stor warsamhet och en tydlig förklaring bruka det ifrågawarande.

Det är också bewisligt, att uttrycket om hela världens rättfärdiggörelse i Christi död tidtals blifwit på ett olyckligt sätt missförstått. Jag har ännu i lifligt minne, huru, i en församling uti högre norden af vårt land, omkring 30 år sedan, en hop wäcka och troende själar hade genom ifrågawarande talesätt kommit på den meningen, att hela världen war på det sättet rättfärdig och salig, att ingen bättring, ånger och tro nu mer behöfdes, allt war gjordt i och med Christi död och upståndelse. När jag blott tillkännade dem den Heliga Andas nåd, logo de emot mig och sade uttryckligt, att denna nåd icke behöfdes, de hade fått allt, när Christus dog på korset o. s. w. Och, sorgligt att förtälja, slöt denna hop med att så förswinna i världen,

*) Genu v. 18 bör förstås, se mera i föreg. årg. af denna Tidsskrift, sid. 146.